

10. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка: західні області УРСР / Р. В. Захарчук-Чугай. – К., 1988. – 190 с.
11. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Л. : Світ, 1992. – 271 с.
12. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI–XX ст. / М. Станкевич. – Л., 2002. – 480 с.
13. Семчук Л. Традиційна народна одягова вишивка в творчості народних майстрів і художників модельєрів України / Л. Семчук // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – Х., 2006. – № 2. – С. 85–95.
14. Свйонтек І. Гуцульські вишивки Карпат (Івано-Франківщина). Мистецтво орнаменту / І. Свйонтек. – Івано-Франківськ, 2005. – Т. 2. – Ч. 1. – 284 с.
15. Гуцульська вишивка в колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського : монографія / [заг. ред. О. Никорак]. – К. : Родовід, 2010. – 200 с. : іл.
16. Бойківщина: історико-етнографічне дослідження / [З. Є. Болтарович, А. Ф. Будзан, Р. П. Гарасимчук та ін.]. – К. : Наукова думка, 1983. – 303 с.
17. Гоберман Д. Н. Гуцульщина – край искусства / Д. Н. Гоберман. – М. ; Л. : Искусство, 1966. – 88 с.
18. Гургула І. В. Народне мистецтво західних областей України / І. В. Гургула. – К. : Мистецтво, 1966. – 77 с.
19. Захарчук-Чугай Р. В. Вишивка / Р. В. Захарчук-Чугай // Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 379–388.
20. Захарчук-Чугай Р. В. Вишивка / Р. В. Захарчук-Чугай // Лемківщина: історико-етнографічне дослідження : у 2 т. – Л., 2002. – Т. 2 : Духовна культура. – С. 256–273.
21. Костишина М. В. Художнє оформлення буковинського народного костюма гірської місцевості / М. В. Костишина // НТЕ. – 1975. – № 4. – С. 54–56.
22. Матейко К. І. Український народний одяг / К. І. Матейко. – К., 1977. – 205 с.
23. Полянская Е. Народная одежда гуцулов Раховского района / Е. Полянская // Карпатский сборник : труды междунар. комис. по изучению народной культуры Карпат и прилегающих к ним областей. – М., 1972. – С. 57–65.
24. Симоненко І. Народна вишивка Закарпаття / І. Симоненко // Матеріали етнографії та художнього промислу. – 1957. – Вип. III. – С. 56–85.

Автор выделяет многофункциональность техник, орнамента и цвета как важных композиционно-творческих факторов орнаментально-графических структур вышитых узоров. Проанализированы художественные отличия композиций, доминантных мотивов вышивок народной одежды украинских горцев.

Ключевые слова: *вышивка, композиция, структура, графичность, ажурность, техника, цвет.*

The author specifies the multifunctional essence of engineering, of ornament and colour as important compositional and creative factors of ornamental and graphic structures of embroidery patterns. Author carries out the comparative analysis the artistic differences of compositional structure and predominational motives of embroideries Ukrainian mountain residents national clothes.

Key words: *embroidery, composition, structure, graphic, transparention, engineering, colour.*

УДК 399; 398 (477)

ББК 85.126.6 (4 Укр)+82.3 (4 Укр)

Ганна Макогін

УЯВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПРО ЕСТЕТИКУ ВБРАННЯ (за матеріалами фольклору)

У статті з'ясовуються критерії естетичного в українському традиційному вбранні, ставлення українців до свого зовнішнього вигляду й уявлення про красу одягу, відображені у фольклорних текстах.

Ключові слова: *естетика вбрання, фольклор, народний одяг, потяг до краси, чепурний одяг, біла сорочка, вишите вбрання, краса.*

Краса українського народного вбрання є матеріальним утіленням законів буття традиційного суспільства, відображенням духовних орієнтирів народу. Численні нефункціональні деталі: структура й фактура матеріалів, витканий або вишитий орнамент, складки (“рясування” чи “гофрування”), оздоблення скрученими чи сплєтеними шнурами, китицями, аплікаціями на

перший погляд є лише декоративними елементами одягу, однак при уважному аналізі виявляється, що, відображаючи соціально-культурну суть власника, вони допомагають формувати його образ, досконалість якого і є одним із важливих джерел краси. Зрозуміло, що критерії гарних речей, як і критерії людської краси, неоднакові. Проте їх існування як усвідомлене або неусвідомлене прагнення до гармонії – безперечно.

Естетичний аспект народного вбрання був у полі зору значної кількості наукових досліджень, зокрема, таких відомих учених, як К.І.Матейко, Г.Г.Стельмащук, Т.В.Кара-Васильєва, О.Ю.Косміна, Т.А.Ніколаєва та інші.

Автор статті ставить за мету визначити критерії “естетичного” в одязі, вироблені самими носіями традиційної культури. Обрати фольклорні тексти за джерело інформації зорієнтував вислів дослідника давньоукраїнської літератури Володимира Шевчука: “Коли хочемо зрозуміти світ і себе у ньому, ми повинні знати, як його розуміли до нас” [1, с.15].

Термін “фольклор” – похідний від англійського folk – рід, народ, loge – знання, які в сукупності означають “народна мудрість, народознавство”. Фольклорні тексти відображують історію свого творця, його матеріальну й духовну культуру. “Народний поет творить свою пісню з того матеріалу вражень та ідей, яким живе ціла маса його земляків” [2, с.55].

Особливо цінними для дослідження аксіологічних уявлень носіїв традиційної культури є прислів'я та приказки. Вони – влучні вислови з життєвого досвіду українського народу. Поетична форма текстів поглиблює інформацію про естетику вбрання засобами емоцій, вираженими через хвалу, сарказм, осуд, порівняння.

Джерельну базу досліджень склали збірки пісень, приказок і прислів'їв, записаних етнографами в кінці XIX – середині XX ст. Методом вибірки було виокремлено фразеологічні одиниці, римовані тексти, компонентами яких є назви типів народного вбрання та висловлювання щодо естетики одягу. Аналіз фольклорних текстів виявив, що краса українського народного вбрання – це не одинична, спеціально створювана ознака, а інтегральна властивість. Естетика вбрання вимагає узгодженості з внутрішнім світом носія культури, доречності використання згідно із ситуацією, охайності та художнього смаку.

Пильна увага українців до свого зовнішнього вигляду, тема краси одягу зустрічаються в багатьох українських прислів'ях і приказках: “Хоч їла – не їла, аби хороше виходила” [3, с.218], “Прибереться, аж світ увесь стрепенеться” [3, с.218], “На нозі саф'ян рипить, а в борщі трясця кипить” [3, с.219]. Це дає підстави говорити про естетизм українців як вроджене чи набуте прагнення до краси та гармонії. Потреба в естетиці, уважне ставлення до зовнішності – складові традиційної побутової культури українця. “По одежі нас витають, а по мудрости садять” Іван Франко трактує як “Хто гарно убраний, того радо витають і садять на перших місцях” [4, с.469].

Українцям притаманний потяг до краси, тому гарний чепурний одяг вони носили з почуттям гордості.

“Як си затигну білі панчошки,
Як я си взую черевиченьки,
Як я си возму білу кошульку,
Як я си возму красну спідницю,
Як я си припну червону запаску,
Як си застегну рожову стяжку,
Як си зав'яжу дорогі коралі,
Як си заложу перлову ганку,
Як я си вгорну в дорогу шубу,
Як си впережу дорогий пояс,
Як си заложу срібний перстенець” [5, с.365].

Традиційні сюжети й мотиви обрядових пісень-величань поетично змальовують ідеальний зовнішній вигляд господарів. Хазяїн сидить за столом “в собольовій шубі”, “в червонім жупані”, “шапочці мегеровій”, взутий у “чобітки саф'янові” із “срібними підківками” [5, с.55–58; 6, с.31–33]. Його дружина теж обов'язково гарно й дорого вбрана [5, с.102–106]. На господині – “шовкова сукня”, “мудрий кептарик”, “срібна згарда”, шовкова хустка, “черевика са-

ф'янові", "злотні ковточки", "срібний перстенець". Ще щедріше й багатше змальовано вбрання дівчини. На ній "злоті чобітки", шовкова сукня, "перлова тканка", "кований пояс", срібная згарда, "перстенець тліє, як сонце гріє", "хусточка горить без пламені", "рутяний вінок" [6, с.36; 7, с.24].

Проте народна мудрість засуджує надмірну увагу до вбрання і прикрас. Негативне ставлення до зайвого захоплення модою виражено в прислів'ях: "Видумав чорт моду та й сам – у воду, а ви, люди, гоніться" [8, с.47]; "Чорт плаче, що моди не настане" [9, с.116], "Прийти можна до наготи, як тільки держатись моди" [3, с.219], "Полову їсть, а фасон не теря" [8, с.47], "Хто ходить у картузі, там у того чорти в пузі" [3, с.219], "Нарядився, як фуркальце" [10].

Химерність, недолугість у вбранні висміюють у жартівливих піснях та приказках: "Ні сорочка, ні кафтан, ніяка рубаша" [11, с.112], "То не чуня, не жупан, то така рубаша" [11, с.396], "Ковнір по уші жилетку надув" [3, с.218].

Прагнення до прикрашання, прояв досконалого смаку в одязі спостерігаємо в незначній кількості фразеологізмів. Зазвичай приводом є релігійні та світські свята чи важливі події в особистому житті: "Вирядилась, як великодня писанка" [12], "Вистроїлась, як лялечка" [3, с.218], "Чепуриться, наче на весілля" [3, с.219], "Убравсі, як на кавалерку" [12], "Вирядився, як на весілля" [12]. Про людину, вбрану в новий і гарний одяг, у народі кажуть: "Сяє, як нова копійка" [13, с.84], "Нарядилась, як пава" [13, с.134].

Невміння зі смаком одягатися часто береться на кпини в народних приказках: "Вирядилась, як свиня в наритники" [9, с.116], "Його би лиш в коноплі за страхопуда поставити" [14, с.462], "Одягається, як попів челядник" [3, с.218], "Так одягається, що і корова лякається" [8, с.47]. Невідповідність одягу стосовно певної події чи недоречність використання певних атрибутів в одязі висміяні в дотепних порівняннях: "Вбраний як у ягоди", [12], "Вбравсі, як придурок на Великдень" [12], "Хоч голий, та в поясі" [3, с.219], "Хоч голий, та в подв'язках" [15, с.100].

Одяг завжди відігравав важливу роль у житті людини як втілення її художніх, культурних, естетичних смаків, світобачення, соціального статусу. Відома народна мудрість "по одязі стрічають, а по уму випроводжають" [3, с.323] підтверджує, що зовнішній вигляд людини є її візитівкою: він несе певну інформацію про особу, її виховання, поведінку, мораль, інтелект. Тому українці завжди ретельно дбали про своє вбрання. Ставлення українців до одягу та прикрас зазначено в прислів'ях: "Пошануй одязину раз, вона тебе десять раз" [3, с.217], "Добрий стрій – піднесися та стій" [3, с.218], "Шовкова плахта не на будень, а на свято" [3, с.217], "Шануй одязу вдома, а вона тебе в людях" [3, с.218].

Неохайність, недбалість в одязі піддавалися висміюванню в жартівливих піснях:

"Моя жінка знакомита –
Задрипана ззаду свита" [16].

У приказках така вада засуджується більш саркастично: "Такий чистий, як жидівський пантохль" [3, с.202], "Прибрався, як чорт на Водохреща" [3, с.219], "Розхристаний, як Варвара" [10], "Убравсь, як чорт на утренью" [9, с.116].

Зазвичай на свято українці вдягали найкращий одяг – "Як неділя, то й сорочка біла, шаровари сині, а ще двоє в скрині" [8, с.50], "В будень по старецьки, а в неділю по панськи" [3, с.217]. Одягання чистої сорочки у святкові дні було обов'язковим правилом: "К Великодню сорочка хоч і лихенька, аби біленька" [3, с.12], "Як неділя, то й сорочка біла" [3, с.12].

В усній народній творчості "білий" і "чистий" часто виступають як синоніми [3, с.220; 17, с.171; 18, с.49]. "Хоч стареньке, аби біленьке" [11, с.50], "Хоч сорочка одна, зате біла щодня" [9, с.50], "Така сорочка біла, як ніч", "В убогого тогди неділя, коли сорочка біла" [15, с.16], "Що у тих же багачок та по сімдесят сорочок, а в мене одна, та й та біла щодня" [19, с.50].

Означення "біла" вживається також у фольклорних текстах для підкреслення високої якості вибіленої тканини: "Як мати рідненька, то й сорочка біленька" [3, с.190], "Як сорочка біла, то і жінка мила" [3, с.173],

"На нім кошуленька, як біль біленька,
Як біль біленька, як лист тоненька" [18, с.21].

Біль – це лляна чи конопляна нитка, вибілена більше, ніж саме полотно. Такі нитки використовували для вишивки.

“Білий” у прямому значенні, як ознака кольору тканини для сорочки, остаточно підтверджує естетичні вподобання українців [7, с.42; 18, с.49; 20, с.35, 43]. У пісні “Полюбила дівчина Дениса”, записаній А.Гловачевським-Юрчуком у 1901 р. на Рівненщині, молода дівчина відштовхує хлопців, одягнутих у “червону” і “рябу” сорочки [11, с.246]. Серед народних прислів’їв теж знаходимо висловлювання про те, що найкращий колір для сорочки – білий: “У бідної одна та гідна, а у багачки є повна скриня та й усі гарні, але сині” [8, с.48].

Поняття краси в народній естетиці органічно поєднане з працелюбством. Повна скриня полотен і сорочок – це не тільки ознака достатку, але й результат праці. Бо за сорочкою оцінювали жіночу майстерність, художній смак, вправність.

“Ож наша Мар’єчка
і ткаха, і пряха;
Да раненько вставала,
Да тонесенько пряха,
Да густесенько ткала,
Біленько білила...” [21, с.236].

Згідно з існуючими уявленнями про естетику зовнішнього вигляду, одяг і взуття декорувалися. Вишивка – найпоширеніший спосіб оздоблення вбрання, висвітлений у фольклорних текстах. Вишивали шовком, біллу, “червоними і чорними” та “жовтими і синіми” нитками [3, с.217; 19, с.196; 22, с.288–289, 311. Оздоблення не тільки естетичне вбрання, а й надавало оригінальності його власникові. Дівчата вишивали сорочки та хустки своїм коханим, “щоби пізнавали” [17, с.261; 20, с.274; 24, с.16, 156]. З аналогічною метою хлопці дарували дівчатам прикраси: “бинду” (стрічку), сережки, персні, коралі та згарди [24, с.76; 26, с.167–168].

Як цінний скарб дівчата берегли намисто та віночки, бо це були не лише їхні прикраси, а й обереги. Народна творчість зберегла багато висловів, пов’язаних із вінком: “як у вінку” – дуже гарно; “загубити вінок” – утратити дівочу честь; “гола, боса, у вінку” – недоречності в одязі.

Віночки плели “з білої ружи і лелі” [27, с.303], з калини, “курчистого барвінку” [26, с.92], рути, василька, рожі [27, с.102–103] і пір’я [7, с.21; 20, с.43; 28, с.110–111; 30, с.110]. У старосвітських колядках поширений сюжет, де дівчина збирає пір’я пав і плете вінок, який уподібнює її до величної птахи [7, с.50; 29, с.3; 30, с.108, 121].

Зміни в естетичних пріоритетах селянства теж знайшли відображення в українському фольклорі [31, с.30]. Пошитий з купованих тканин, новий за кроєм одяг набуває значення маркерів престижності:

“Дівка Ганнечка наряджалася:
Ляне скидала, шовкове брала,
До церковці йшла, як зоря зійшла” [5, с.361].

Китайка (привізна шовкова, а згодом бавовняна тканина) була дорожча від полотна й нерідко складала предмет гордоців сільських парубків і дівчат:

“Що на дівочках плаття –
Все клин та китайка,
Все клин та китайка
Да зелена байка” [25, с.177].

За аналізом фольклорних текстів норми й правила ношення вбрання залежали від віку, статі, сімейного стану, уявлень про межі дозволеного.

Зацікавлення гарним одягом властиве більше молодим. [11, с.29; 22, с.288–289; 24, с.158; 26, с.168]. “Кожух білий, комір сивий, славний хлопець чорнобривий” [20, с.102]. Недотримання стандартів в одязі відповідно до вікової категорії в народі висміювалося: “Вбралась, як стара баба в плахту”, “Черваки віпили сто грам – чекають на закусь, а вона в кривульки вбралася” (“кривулька” – хвиляста декоративна стрічка) [32], “Нагадалось старій бабі молодою бути, затикала за намітку зеленої рути” [33, с.253].

У веснянках і гаївках, що оспівують красу дівчини, її одяг, переживання, часто використовується принцип психологічного паралелізму як художній засіб. Пісні вихваляють дівочий одяг і насміхаються над парубочим. Художньо-композиційний принцип поляризації дозволяє виділити протилежності: естетичне – неестетичне, престижне – непрестижне:

червоні чобітки – постоли;
китайка, байка – міх, ряднина.

У жартівливих піснях схожі паралелі простежуються в одязі до весілля і після нього:

у чоботях – босий;
шапка бараняча – хоть свиняча;
кожух вишиваний – хоть латаний;
сорочка більцева – коби й валівцева;
куркові черевички (на підборах) – липові ходачки [7, с.69].

Проведений аналіз фольклорних текстів дозволяє зробити такі висновки.

Естетика народного вбрання – поняття широке й цілісне: включає власне естетичний, етичний і соціальний аспекти, вимагає внутрішньої і зовнішньої узгодженості.

Естетика вбрання потребує впорядкованості й вираженості всіх елементів ансамблю.

Норми та правила в одязі залежали від віку, статі й обставин.

Поняття краси в народній естетиці органічно поєднане з працелюбством.

Охайність в одязі – неодмінна складова “гарного”.

Ретельне ставлення українців до власного зовнішнього вигляду було зумовлене, насамперед, бажанням відповідати існуючому розумінню краси.

Результати досліджень допоможуть краще зрозуміти феномен народного вбрання, стійкість його традицій і дозволить вибудувати своєрідні аксіологічні координати, у системі розвитку яких сучасний дизайнер творитиме одяг на основі народного вбрання.

1. Шевчук В. О. Передмова до книги Г. Булашева “Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях” / Валерій Шевчук. – К. : Довіра, 1992. – 415 с.
2. Франко І.Я. Вибрані статті про народну творчість [Текст] / Іван Франко ; [упоряд. О. І. Дей]. – К. : АН УРСР, 1955. – 289 с.
3. Українські приказки, прислів'я і таке інше. Збірники О. В. Марковича і других / [спорудив М. Номис]. – С.-Петербург, 1861. – 252 с.
4. Етнографічний збірник. Т. XXIV : Галицько-руські народні приповідки. Т. II. – Вип. II / [зібрав, упоряд. і пояснив І. Я. Франко]. – Л., 1908. – 612 с.
5. Колядки та щедрівки. Зимова обрядова поезія трудового року / [упоряд. О. І. Дей, А. І. Гуменюк]. – К. : Наукова думка, 1965. – 804 с.
6. Народні пісні в записах Івана Франка / [упорядкув., вступ. стаття і прим. О. І. Дей]. – К. : Музична Україна, 1981. – 335 с.
7. Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка / [упорядкув., вступ. стаття та прим. М. Яценка]. – К. : Музична Україна, 1971. – 32 с.
8. Прислів'я та приказки. Людина. Родинне життя / [упоряд. М. М. Пазяк ; відп. ред. С. В. Мишанич]. – К. : Наукова думка, 1990. – 528 с.
9. Народ скаже, як зав'яже. Українські народні прислів'я, приказки і загадки / [упорядкув. Н. С. Шумати]. – К. : Веселка, 1973. – 232 с.
10. Образне слово (постійні народні порівняння) / [збір. і упорядкув. І. І. Гурин]. – К. : Дніпро, 1966. – 223 с. – Режим доступу: <http://abetka.ukrlife.org/obrazno.htm>.
11. Жартівливі пісні (родинно-побутові) / [упоряд. О. І. Дей, М. Г. Марченко (тексти), А. І. Гуменюк (мелодії)]. – К. : Наукова думка, 1967. – 800 с.
12. Записано від Скоротіжук Євдокії Миколаївни, 1935 р. н., с. Торговиця Городенківського району Івано-Франківської області.
13. Ужченко В. Д. Фразеологічний словник української мови / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Освіта, 1998. – 224 с.
14. Етнографічний збірник. Т. XXVIII : Галицько-руські народні приповідки. Т. III / [зібрав, упорядкув., пояснив др. Іван Франко]. – Л., 1910. – 612 с.
15. Галицькі приповідки і загадки / [зібрав Григор Ількевич]. – Відень, 1841. – 125 с.
16. Жартівливі та сатиричні пісні / [упоряд. М. Дмитренко]. – К. : Дніпро, 1988. – 327 с.
17. Українські народні пісні / [упоряд. З. Василенко, М. Гордійчук]. – К. : Мистецтво, 1955. – 484 с.
18. Народні пісні в записах Івана Вагилевича / [упорядкув., вступ. стаття М. Й. Шалати]. – К. : Музична Україна, 1983. – 160 с.
19. Образне слово (постійні народні порівняння) / [збір. і упорядкув. І. І. Гурин]. – К. : Дніпро, 1966. – 223 с. – Режим доступу: <http://abetka.ukrlife.org/obrazno.htm>.
20. Историческія пьсни малорусскаго народа. Т. I / съ объяснениями Вл. Антоновича и М. Драгоманова. – К. : Типография Фрица, 1874. – 336 с.

21. Весільні пісні / [упоряд. М. М. Шубравська]. – К. : Дніпро, 1988. – 480 с.
22. Перлини української народної пісні. Пісенник / [упоряд. М. М. Гордійчук]. – К. : Музична Україна, 1991. – 284 с.
23. Пісні з Поділля. Українські народні пісні / [упоряд. О. М. Яковчук]. – К. : Музична Україна, 1989. – 311 с.
24. Етнографічний збірник. Т. XVII : Коломийки. – Т. I. / [зібрав Володимир Гнатюк]. – Л., 1905. – 260 с.
25. Весняно-літня обрядова поезія трудового року / [упоряд. О. І. Дей, А. І. Гуменюк]. – К. : Наукова думка, 1965. – 672 с.
26. Антологія лемківської пісні / [упоряд. М. Байко]. – Л. : Афіша, 2005. – 496 с.
27. Kolberg O. Pokucie. Obraz etnograficzny. T. I / Oskar Kolberg. – Kraków, 1882. – 360 s.
28. Żegota P. Pieśni ludu guskiego w Galicyi / Pauli Żegota. – Lwów, 1839. – Т. 1. – 178 s.
29. Шухевич В. Гуцульщина. Т. IV : Матеріали українсько-руської етнології / Володимир Шухевич. – Л., 1904. – 272 с.
30. Українські народні пісні, наспівані Д. Яворницьким. Пісні та думи з архіву вченого / [упоряд. М. М. Олійник-Шубравська]. – К. : Музична Україна, 1990. – 456 с.
31. Записано від Книгиницької Євдокії Ільківни, 1925 р. н., с. Торговиця Городенківського району Івано-Франківської області.
32. Квітка К. В. Українські народні мелодії. Ч. 2. Коментар / [упорядкув. та ред. А. Іваницького]. – К. : Поліграф Консалтинг, 2005. – 383 с.

В статтє определены критерии эстетического в украинской традиционной одежде, отношение украинца к своему внешнему виду и представления о красоте одежды, зафиксированные в фольклорных текстах.

Ключевые слова: *эстетика одежды, фольклор, народная одежда, влечение к красоте, аккуратная одежда, белая рубашка, вышитая одежда, красота.*

In the article criteria turn out aesthetically beautiful in the Ukrainian traditional dress, formed the contemporaries of his creators. Attitude of Ukrainians toward the original appearance and pictures of beauty of clothes, fixed in folk-lore texts is determined.

Key words: *aesthetics of dress, folk-lore, folk clothes, appetite, to beauty, stylish clothes, white shirt, a dress, beauty, is embroidered.*

УДК 726.591:008 (477.83)

ББК 71.4 (4 Укр)

Олег Чуйко

СКИТ МАНЯВСЬКИЙ ЯК ОСЕРЕДОК ЕТНОКОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ КАРПАТ XVII–XVIII СТОЛІТЬ

Автор статті висвітлює особливості релігійно-культурної діяльності Скиту Манявського як провідного монастирського центру Карпат XVII–XVIII століть, розкриває значення цього чернечого осередку для збереження національних традицій українського населення краю.

Ключові слова: *монастир, сакральна культура, традиція, духовний центр.*

Важливе місце у формуванні та збереженні сакральної традиції карпатського регіону займає діяльність провідних монастирських центрів. Вони є прикладом складної еволюції та наполегливої боротьби за права й збереження звичаїв у несприятливих умовах іноземного поневолення й розмежування українських земель. Чернечі осередки карпатського регіону, передусім Скит Манявський, були культурним містком у взаємозв'язках з провідними монастирськими центрами східного обряду, насамперед Києво-Печерською лаврою.

Вивчення історичних і культурно-мистецьких особливостей діяльності монастирських осередків краю нерозривно пов'язане з іменами таких дослідників, як: Іларіон Свенціцький, Микола Голубець, Іван Крип'якевич. Згодом ця тематика була частково розкрита в роботах Володимира Александровича, Павла Жолтовського, Григорія Логвина, Володимира Овсійчука, Віри Свенціцької та інших вітчизняних мистецтвознавців. На сучасному етапі, у зв'язку з відродженням історичних монастирських комплексів, на основі археологічних даних і наукових